

"Eşcar kalem, denizler mürekkep olsa, o kelimatı yazıp bitiremezler." Bu ifadeyi nasıl anlayabiliriz?

Kehf Suresi, ayet 109:

"De ki: "Rabbimin sözleri için denizler mürekkep olsa ve bir o kadar mürekkep ilâve etseydik dahi rabbimin sözleri bitmeden önce mutlaka deniz tükenirdi."

Ayetin Açıklaması:

Allah'ın sözlerinden maksat, O'nun ilim ve hikmetidir. Yüce Allah'ın ilim ve hikmeti sonsuz ve sınırsızdır; denizler ise büyüklüğüne rağmen sonlu ve sınırlıdır. Şu halde Allah'ın ilmini ve hikmetini yazmak için denizlerin tamamı mürekkep olarak kullanılsa, bir o kadar da ilâve edilse, yine de Allah'ın ilmini yazmaya yeterli olmaz. Lokman Sûresi'nin 27. âyetindeki ifade de böyledir. (bk. Diyanet Tefsiri, Kur'an Yolu: III/499.)

Bu ayeti kerimede Allah'ın kelimelerini yazmak için denizler mürekkep olsa, Allah'ın kelimeleri yazılıp tükenmeden denizlerin tükeneceği; böyle bir kat daha deniz yaratılsa Allah'ın kelimelerini yazmağa yetmeyeceği; Onun birliğinin, büyüklüğünün işaretlerinin sayılamayacak kadar çok olduğu, belirtiliyor.

Allah'ın kelimeleriyle kastedilen tüm yarattıkları, ilmindeki varlıklardır. Yahut zatını öven sözlerdir. Allah'ın bilgisi, büyüklüğünün alametleri o kadar çoktur ki bunları yazmak için denizler mürekkep olsa da yetmez. Onun övgüsü yazmakla tükenmez. Yarattıklarının miktarını belirtmeğe rakamlar kafi gelmez.

Lokman Suresi'nin 27. ayetinde de yeryüzündeki ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa, bunlar gibi yedi kat daha deniz olsa yine Allah'ın kelimelerini yazmağa yetmeyeceği anlatılır.